

**ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ
АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ
ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
У СФЕРІ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ**

Бондар Дмитро Володимирович

кандидат наук з державного управління,

ректор,

Львівський державний університет безпеки життєдіяльності

ORCID ID: 0009-0004-9571-7828

м. Львів, Україна

Забезпечення безпеки життєдіяльності та цивільний захист населення від надзвичайних ситуацій природного, техногенного, соціального та воєнного характеру є одним із основних завдань органів публічної адміністрації. Особливої актуальності питання цивільного захисту та забезпечення безпеки життєдіяльності набули в умовах дії правового режиму воєнного стану, коли навантаження на рятувальних зросло в кілька разів і єдина державна система цивільного захисту потребує мобілізації всіх доступних людських та матеріально-технічних ресурсів.

Удосконалити національну систему цивільного захисту та механізми забезпечення безпеки життєдіяльності в цілому дозволяють сучасні інформаційні технології, до яких слід віднести: мобільні застосунки та інше програмне забезпечення, автоматизовані інформаційні системи, роботизовані системи, включаючи безпілотні наземні та літальні апарати з машинним зором, а також технологію штучного інтелекту.

Враховуючи закріплені в ст. 19 Конституції України [1] спеціально-дозвільний принцип правового регулювання, використання інформаційних технологій в діяльності органів публічної адміністрації потребує належної правової регламентації на рівні закону або принаймні на рівні підзаконних, відомчих нормативно-правових актів.

Закріплення в нормативно-правових актах порядку використання певної інформаційної технології забезпечує уніфікований (стандартизований) підхід до її використання, сумісність програмного забезпечення в процесі інформаційної взаємодії різних органів публічної адміністрації, централізований захист інформаційних ресурсів, а також поширення позитивного локального досвіду використання

інформаційних технологій у сфері забезпечення безпеки життєдіяльності на територію всієї держави.

Так, правової регламентації потребує використання автоматизованих систем захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій. До таких систем слід віднести:

- автоматизовані системи оповіщення та інформування населення про надзвичайні ситуації, загрози безпеці життєдіяльності (з використанням мобільних застосунків та Інтернет);

- автоматизовані системи спостереження та контролю якості води, повітря, ґрунтів (включаючи хімічний, біологічний та радіологічний контроль), продуктів харчування, стану критичної інфраструктури населених пунктів та інших об'єктів з метою виявлення потенційних загроз безпеці життєдіяльності;

- автоматизовані системи обслуговування захисних споруд, сховищ та укриттів, підтримання їх в належному стані та забезпечення резервами продуктів харчування, води, повітря тощо;

- автоматизовані системи забезпечення реалізації евакуаційних заходів: блокування та відкриття шляхопроводів, регулювання дорожнього руху, утворення додаткових шляхів евакуації (до прикладу – надувних сходів) тощо;

- автоматизовані системи протидії негативним чинникам, що сприяють виникненню надзвичайних ситуацій: автоматизовані системи гасіння пожеж, знезараження (санітарної обробки, дезінфекції) об'єктів та територій тощо.

Наведений перелік не є повним, адже майже щодня з'являються нові цифрові технології, використання яких потребує правового врегулювання, включаючи нові інформаційні технології, які можуть бути використані у сфері забезпечення безпеки життєдіяльності.

В умовах правового режиму воєнного стану, коли в рази зростає кількість надзвичайних ситуацій та збільшились масштаби їх наслідків, актуальним напрямом удосконалення єдиної національної системи цивільного захисту є правова регламентація використання інформаційних технологій для залучення добровольців з метою їх участі в ліквідації надзвичайних ситуацій та їх наслідків.

Так, в Україні здійснюється розробка Системи оповіщення та реагування «Я – доброволець», яка є інноваційною цифровою платформою з відповідним мобільним застосунком для організації та координації дій соціально активних громадян, які готові добровільно долучитись до ліквідації надзвичайних ситуацій, враховуючи дані геолокації (місцезнаходження) та фахову підготовку (спеціалізацію) зазначених осіб.

Також правовий режим воєнного стану вимагає особливої уваги до збереження службової інформації, включаючи інформацію органів публічної адміністрації, які реалізують державну політику у сфері цивільного захисту. Враховуючи можливість ураження в результаті ворожих обстрілів місць зберігання носіїв службової інформації, а також цілеспрямовані хакерські атаки на національні реєстри та бази даних, доцільно зберігати дублікати службової інформації на носіях, які розташовані в зарубіжних країнах.

Крім того, в умовах повномасштабної війни російської федерації проти України особливе значення для удосконалення єдиної державної системи цивільного захисту має розвиток роботизованих систем, а також використання технології штучного інтелекту. Саме роботизовані системи з елементами штучного інтелекту («машинним зором») здатні замінити людину в процесі ліквідації надзвичайних ситуацій та їх наслідків, коли перебування людини на певному об'єкті або на певній території є небезпечним внаслідок активних бойових дій, мінування території, виявлення боєприпасів, які не розірвалися і можуть здетанувати в будь-який момент, а також у разі загрози хімічного, біологічного або радіоактивного зараження (підвищеного рівня радіації).

Таким чином, до актуальних напрямів адміністративно-правового регулювання використання інформаційних технологій у сфері забезпечення безпеки життєдіяльності слід віднести:

- затвердження спільним наказом МВС України та Міністерства цифрової трансформації України порядку використання Системи оповіщення та реагування «Я – доброволець» та відповідного мобільного застосунку, що сприятиме залученню соціально-активних громадян до ліквідації надзвичайних ситуацій та їх наслідків;

- адміністративно-правову регламентацію збереження важливої інформації у сфері цивільного захисту та забезпечення безпеки життєдіяльності на декількох альтернативних серверах, включаючи сервери, які розташовані в зарубіжних країнах, що мають надійні партнерські відносини з Україною;

- адміністративно-правову регламентацію використання робототехніки, яка здатна замінити людину в процесі ліквідації особливо небезпечних надзвичайних ситуацій та їх наслідків;

- прийняття окремого Закону України «Про штучний інтелект», яким будуть врегульовані, у тому числі, основні питання використання технології штучного інтелекту в єдиній державній системі цивільного захисту та в механізмі забезпечення безпеки життєдіяльності в цілому.

Перспективність подальшої наукової розробки даної теми обумовлена необхідністю формулювання конкретних пропозицій щодо

удосконалення чинного адміністративного законодавства та юридичної практики у сфері цивільного захисту та забезпечення безпеки життєдіяльності.

Література:

1. Конституція України від 28.06.1996. Дата оновлення: 01.01.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text> (дата звернення: 17.11.2023).

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-351-7-165>

ДЕКЛАРУВАННЯ МАЙНОВОГО СТАНУ ПУБЛІЧНИХ СЛУЖБОВЦІВ У КИТАЇ ТА СИНГАПУРІ

Антоненко Антон Олександрович

аспірант

Запорізького національного університету

Пошук ефективних інструментів запобігання та протидії корупції у всіх її проявах у публічній службі з об'єктивною необхідністю зумовлює потребу аналізу всіх складників механізму кожного із таких інструментів. Одним із ефективних, таких, що відрізняються наявністю «позитивних практик» унормування та використання, інструментів антикорупційного спрямування цілком можна вважати антикорупційне декларування [1, с. 23].

Відповідно до ч. 5 ст. 8 Конвенції ООН проти корупції «...кожна держава має запроваджувати заходи й системи, які зобов'язують державних посадових осіб надавати відповідним органам декларації, *inter alia*, про позаслужбову діяльність, заняття, інвестиції, активи та про суттєві дарунки або прибутки, у зв'язку з якими може виникнути конфлікт інтересів стосовно їхніх функцій як державних посадових осіб» [2].

В умовах формування національної моделі боротьби з корупцією, яка стала справжнім викликом для сучасної України, досить цікавим є досвід зарубіжних країн, які досягли певних успіхів у боротьбі з цим суспільним лихом, зокрема таких країн як Китай та Сінгапур. Загальною вимогою в цих країнах щодо більшості категорій державних службовців або осіб, які заміщають публічні посади, є обов'язок подання перед початком службової діяльності або при вступі на посаду і далі щорічно декларацій про майновий та фінансовий стан та фінансові інтереси.